RABHADH

Ní mór duit an páipéar seo a chur ar ais le do fhreagarleabhar, nó caillfear marcanna.

Scríobh do Scrúduimhir Anseo

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2006

TÍREOLAÍOCHT – ARDLEIBHÉAL

ROINN 1 – FILLTEÁN

DÉ LUAIN, 12 MEITHEAMH – TRÁTHNÓNA, 1.30 go 3.30

ROINN 1 (60 MARC)

Caithfear tabhairt faoi **gach** ceist.
Tá rogha agat laistigh *de thrí cheist.*
Déan deimhin den fhillteán seo a chur ar ais le do fhreagarleabhar.
Mura ndéanann tú sin, caillfidh tú marcanna.

1. PLÁTAÍ SCREIMHE

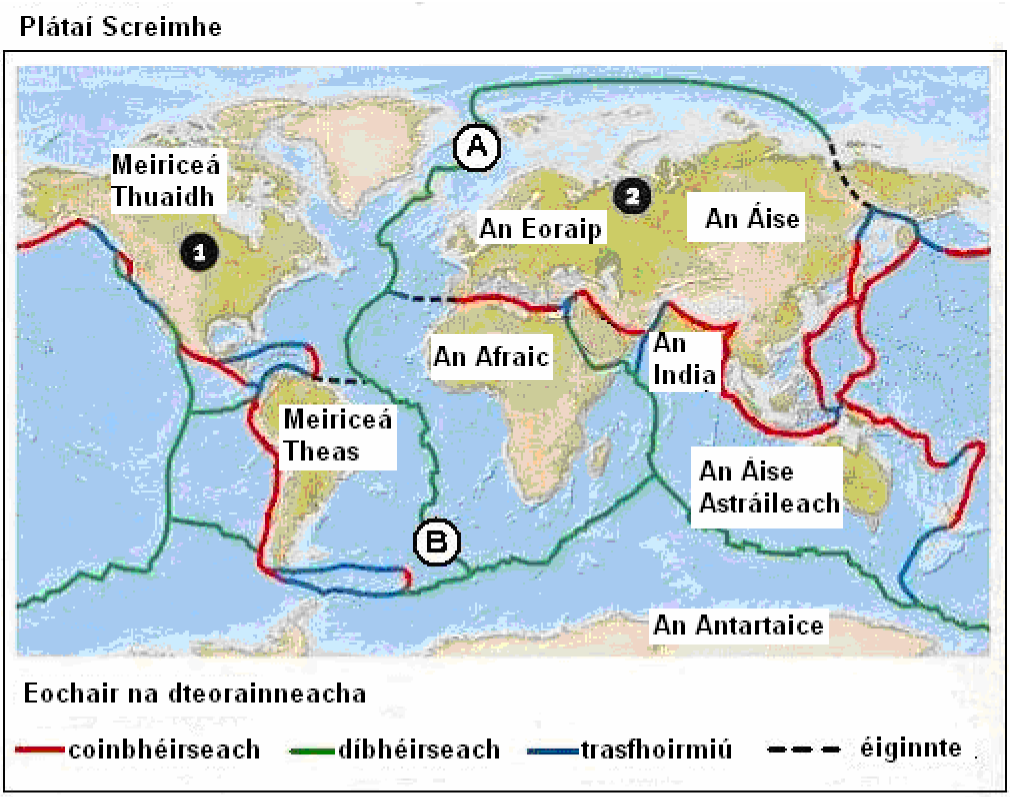

Scrúdaigh an léarscáil a thaispeánann príomhphlátaí screimhe an domhain.

(i) Ainmnigh an pláta screimhe a bhfuil "1" air.________________________________

(ii) Ainmnigh an pláta screimhe a bhfuil "2" air.________________________________

(iii) Ainmnigh an ghné aigéin a tharlaíonn de bharr na plátaí a bheith ag scaradh feadh na líne A-B ____

2. **CARRAIGEACHA**

Bain úsáid as na leideanna seo agus comhlánaigh an crosfhocal trí-phíosa:

1. Carraig dhríodair gharbh, rua nó donn, a fhaightear i sléibhte na Mumhan.

2. Bruthcharraig gharbh ildathach.

3. Carraigeacha a athraíodh faoi ardbhrú nó le teas.

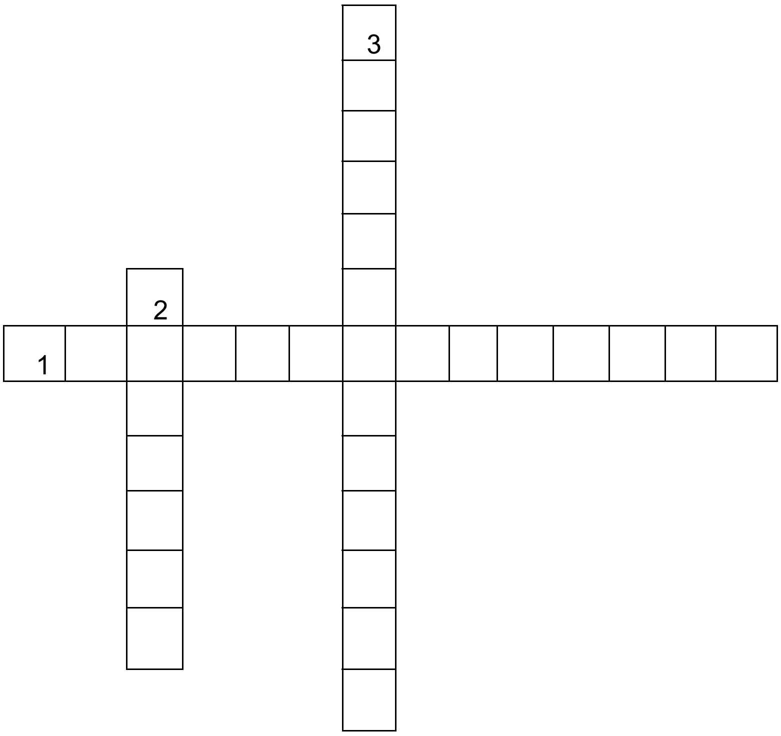

3. **OLLGHLUAISEACHT**

An cineál ollghluaiseachta a léirítear sna léaráidí ná:
Cuir tic (√) sa bhosca cuí.

Ithirthéaltú ☐

Sreabh láibe ☐

Sciorradh talún ☐

Maidhm phortaigh ☐

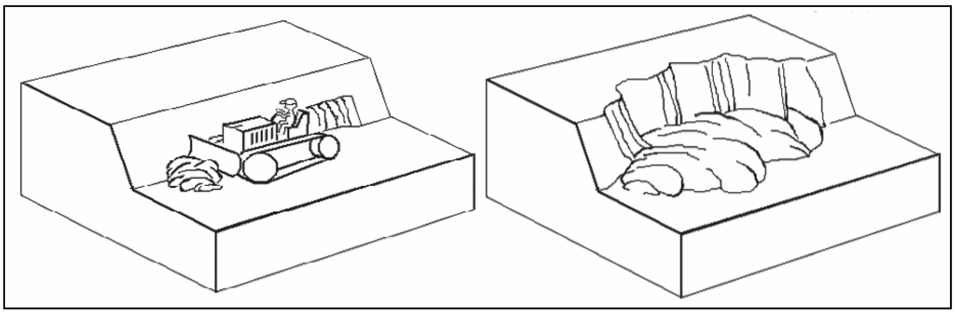

4. AIBHNEACHA

Sna boscaí atá ann dóibh, meaitseáil **gach** ceann de na litreacha **A** go **D** sa léaráid leis an uimhir chuí i gColún X. Tá péire amháin déanta duit.

Colún X	
1	Lúbloch
2	Inbhear
3	Cumar
4	Craobhabhainn

Litir	**X**
A	
B	
C	
D	2

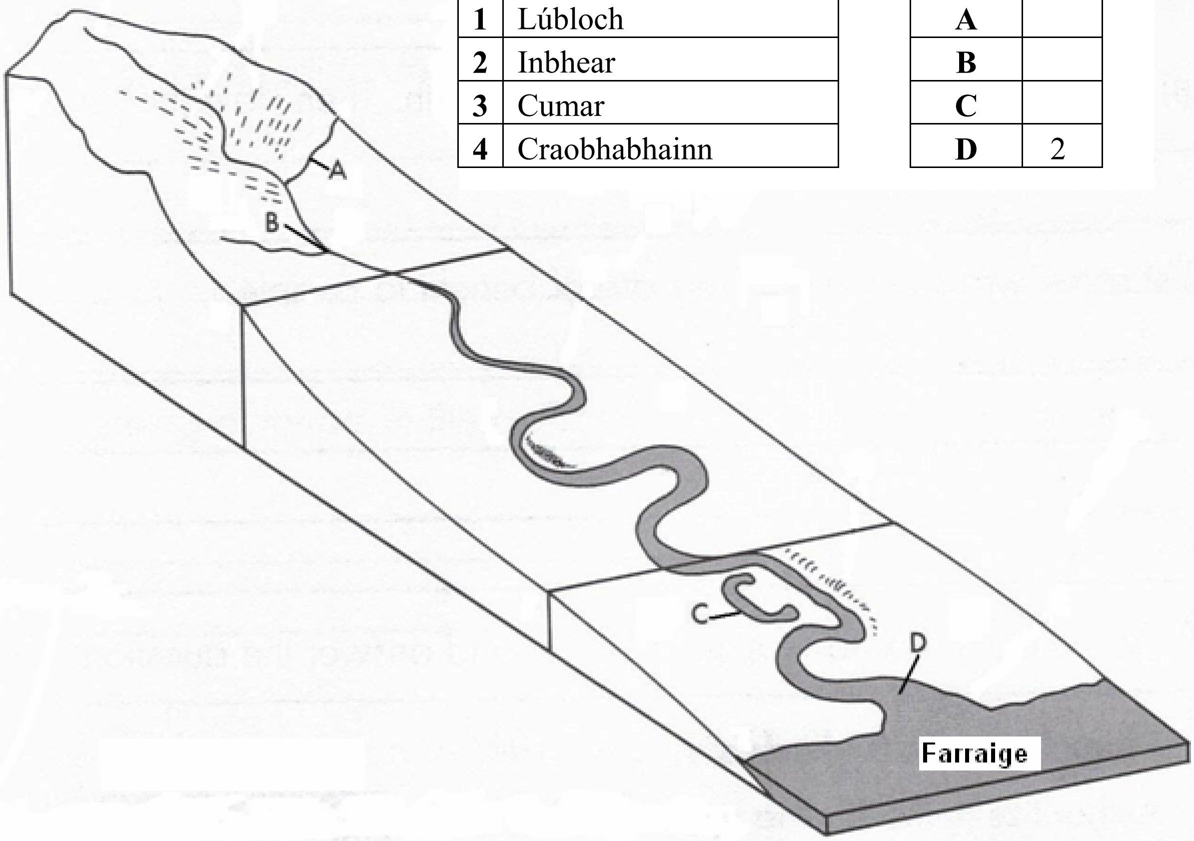

5. STAITISTICÍ AERÁIDE

Scrúdaigh na staitisticí teochta agus frasaíochta i mbaile mór i lár na hEorpa

	E	F	M	A	B	M	I	L	MF	DF	S	N
Teocht (°C)	-4.5	-0.5	2.5	6.0	8.5	12.5	16.0	17.5	12.5	6.5	2.0	-1.0
Frasaíocht (mm)	11	15	42	36	62	75	99	97	31	32	24	19

Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart i n**gach** ceann de na ráitis seo a leanas:

(i) Is í an mhí is teo ná *mí Iúil / mí Lúnasa.*

(ii) Is é an raon teochta bliantúil ná *22 °C / 13 °C*

(iii) Úsáideadh *taismhéadar / méadar báistí* chun na leibhéil bháistí a thomhas don chairt seo.

6. LÉARSCÁIL TEOCHTA

Scrúdaigh léarscáil na teochta in Éirinn i mí Lúnasa.

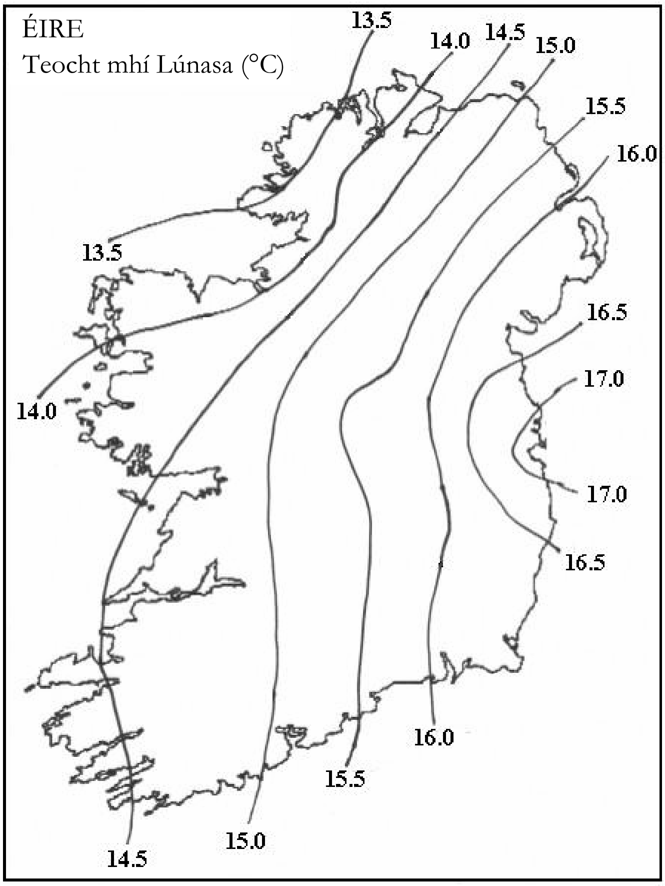

Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart i n**gach** ceann de na ráitis seo a leanas.

(i) An chuid is fionnuaire d'Éirinn ná an taobh *thoir thuaidh / thiar thuaidh*.

(ii) Tá teocht *díreach os cionn 17 °C / díreach faoi 17 °C* sa réigiún is teo.

(iii) An t-ainm atá ar na línte sa léarscáil a cheanglaíonn áiteanna den teocht chéanna ná *iseabair / isiteirmeacha*.

7. ATHRÚ DAONRA

Scrúdaigh an léaráid a thaispeánann timthriall an daonra.

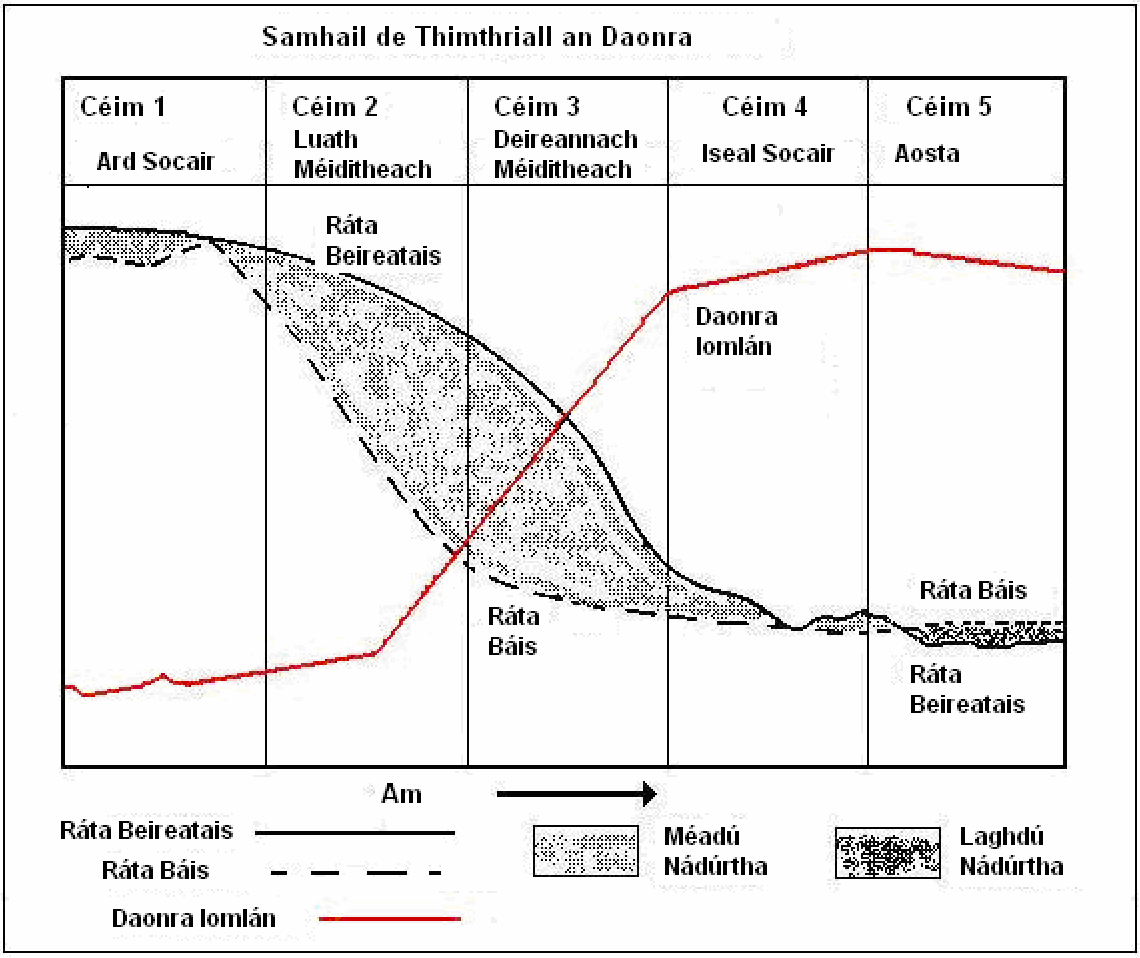

(i) Cé acu ceann de na cúig chéim ina bhfuil an ráta báis is airde? _____________

(ii) Cé acu ceann de na cúig chéim ina bhfuil an méadú is tapúla ar an daonra iomlán?

____

(iii) Cé acu ceann de na cúig chéim ina bhfuil lánlaghdú ar an daonra iomlán? ________

8. **STRUCHTÚR DAONRA**

Scrúdaigh an léaráid, a léiríonn struchtúr an daonra i gceantar beag uirbeach.

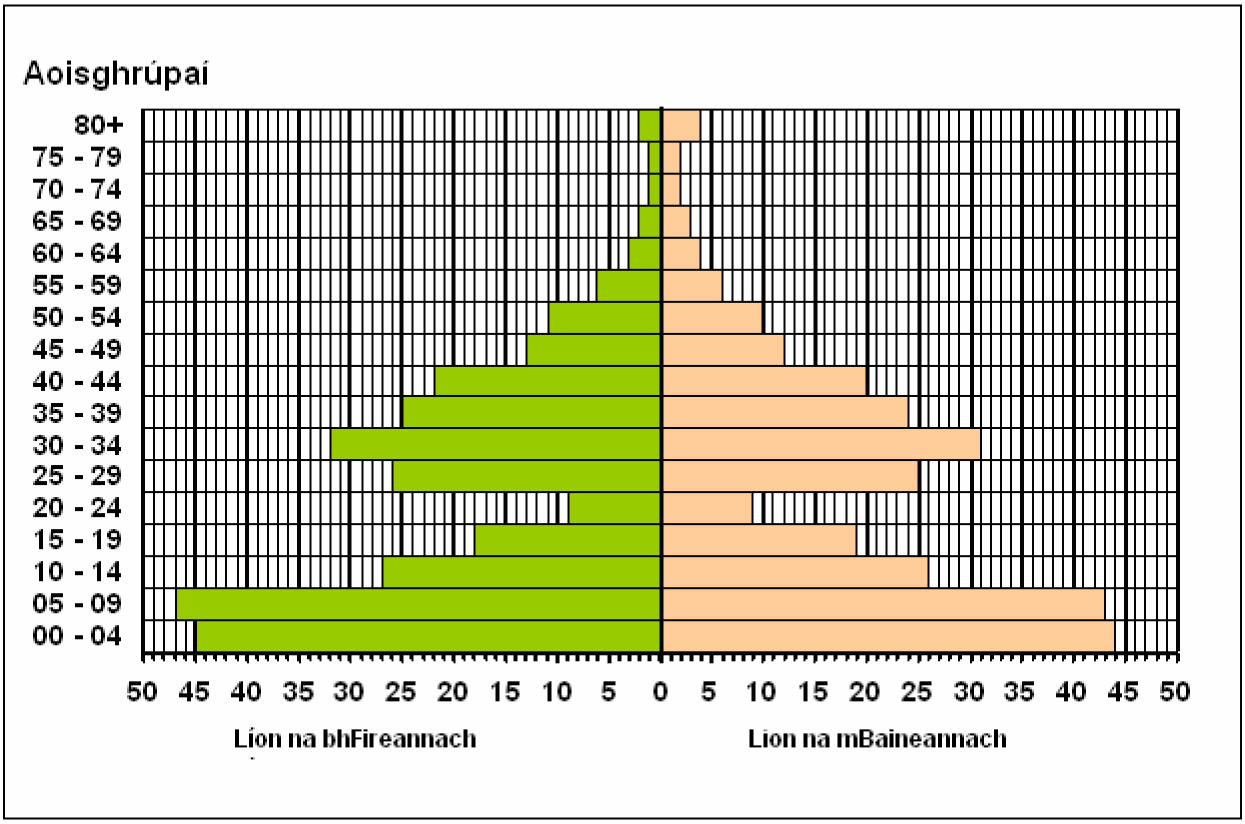

(i) Cé mhéad fireannach atá san aoisghrúpa 0 – 4? ______________________________________

(ii) Léiríonn an léaráid seo ceantar ina bhfuil an chuid is mó den daonra déanta suas *de theaghlaigh óga / de dhaoine aosta.* (*Cuir ciorcal thart ar an rogha cheart.)*

(iii) Cén t-ainm a thugtar ar an gcineál sin léaráide?______________________________________

9. GRAIF A THARRAINGT

Seasann na barraí don eolas a thugtar i dtábla na bhfigiúirí. Tarraing na barraí a sheasann don Bheilg, d'Éirinn agus don Pholainn.

Tábla na bhFigiúirí

An t-athrú daonra a bhfuil súil leis idir 2004 agus 2050 i roinnt tíortha.

Tír	*Athrú céatadáin*
An Bheilg	**+5**
An Fhrainc	**+10**
An Iodáil	**-9**
Éire	**+36**
An Ísiltír	**+7**
An Pholainn	**-12**
An Ríocht Aontaithe	**+8**

(Foinse: The Irish Times, 9 Aibreán 2005)

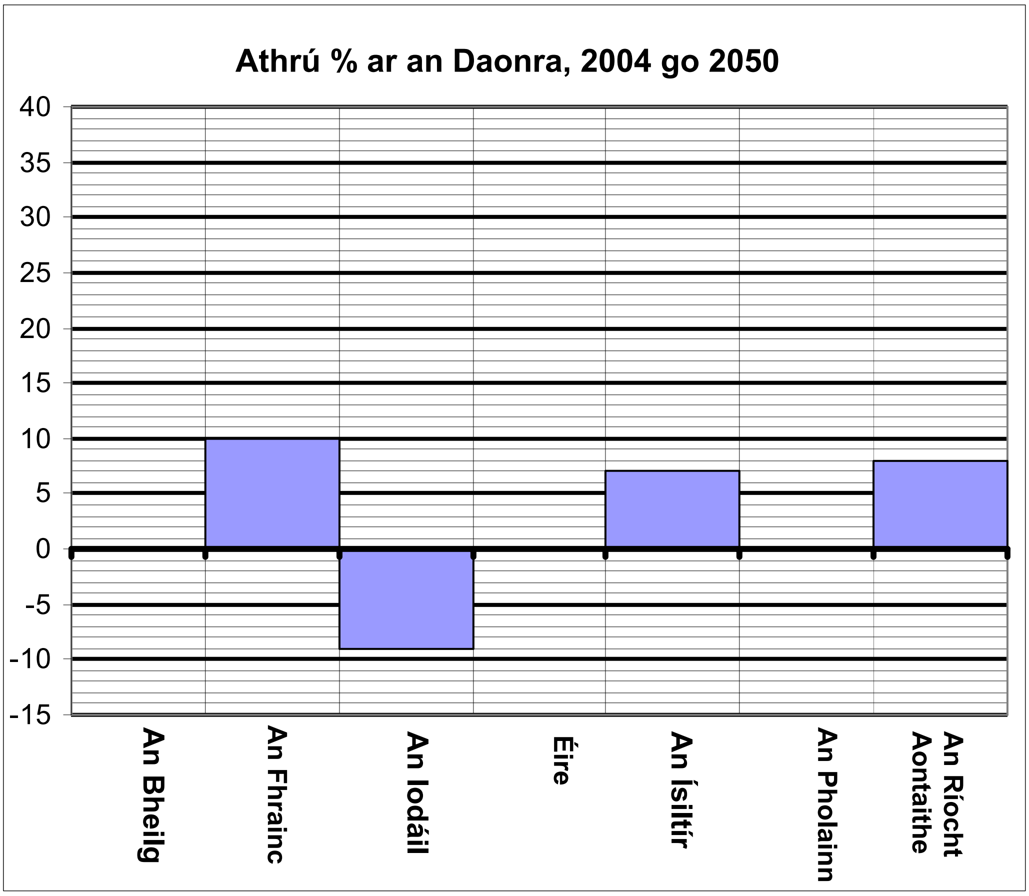

10. LONNAÍOCHT

Sna boscaí a thugtar, meaitseáil **gach** litir i gColún X leis an uimhir chuí i gColún Y.
Tá péire amháin déanta duit.

Colún X	
A	Tamhlacht
B	Mailí
C	Poldair
D	Bustaithe

Colún Y	
1	Talamh tugtha chun míntíreachais ón bhfarraige
2	Baile seantán
3	Baile nua
4	Dlús íseal daonra

X	Y
A	**3**
B	
C	
D	

11. CRIOSANNA FEIDHME LAISTIGH DE CHATHRACHA

Déan staidéar ar an tsracléarscáil a thaispeánann roinnt criosanna feidhme laistigh de chathair.

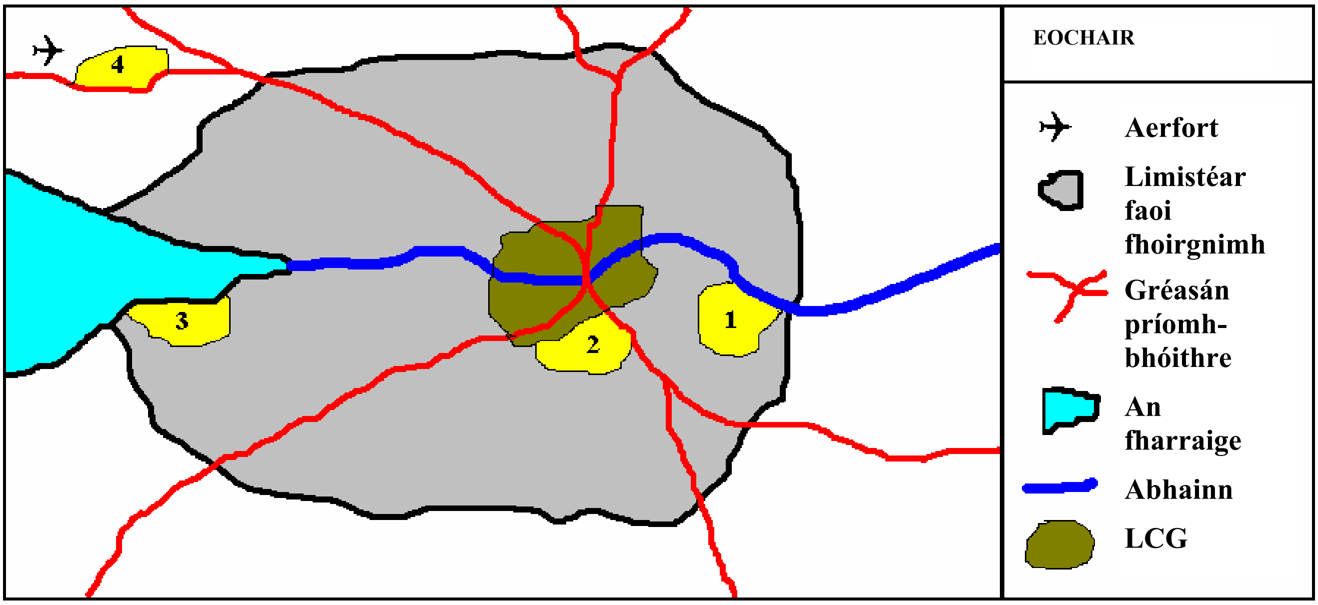

Sna boscaí a thugtar, meaitseáil **gach** ceann de na huimhreacha **1** go **4** sa tsracléarscáil leis an litir chuí i gColún X. Tá péire amháin déanta duit.

Colún X	
A	Tionscail taobh leis na dugaí
B	Limistéar Cónaithe Seanbhunaithe
C	Eastát Tionsclaíoch Nua-Aimseartha
D	Limistéar Cónaithe Nuabhunaithe

X	Colún
A	
B	
C	
D	**1**

12. GNÉITHE DEN LONNAÍOCHT

Léigh na ráitis thíos. Níl na ráitis go léir fíor.

1. Is comharthaí seanlonnaíochta iad seo uile: dolmainí, liosanna agus caisleáin.
2. Bíonn gréasán ribíneach lonnaíochta ag sráidbhaile a chnuasaíonn timpeall ar acomhal bóithre.
3. Tá an daonra níos dlúithe in Iarthar na hÉireann ná in Oirthear na hÉireann.
4. De ghnáth, méadaíonn ar luach na talún i dtreo lár cathrach.
5. Ritheann abhainn na Réine tríd an nGearmáin ach sroicheann sí an fharraige san Ísiltír.

Is iad na ráitis cearta ná:
Cuir tic (✓) sa bhosca cuí.

1, 4, 5 ☐

1, 3, 4 ☐

2, 3, 4 ☐

2, 4, 5 ☐

FREAGAIR 13A NÓ 13 B

13A. TAIRBHE A BHAINT AS PORTAIGH MHÓNA NA hÉIREANN

Cuir ciorcal thart ar an bhfreagra ceart i n**gach** ceann de na ráitis seo a leanas:

(i) Déantar draenacha a thochailt sna portaigh le hinnill ar a nglaoitear *innill draenála / innill díge*.

(ii) Scríobtar codanna beaga móna ó na portaigh agus stróictear ina mionbhlúirí iad le hinnill ar a nglaoitear *innill ghrádaithe / innill mhuilleoireachta*.

(iii) San am fadó, d’úsáidtí uirlisí láimhe ar a nglaoitear *sleánta / brácaí* chun fóid mhóna a bhaint ar an bportach.

NÓ

13B. CATHRACHA PRÍOMHA

Is é atá i gcathair phríomha ná
Cuir tic (✓)sa bhosca cuí.

Cathair ina dtagann parlaimint na tíre le chéile.	☐
An chathair is sine i dtír.	☐
Áit a dtaistealaíonn daoine ar obair uaidh agus ar ais gach lá.	☐
Cathair ina bhfuil an daonra ar a laghad dhá uair níos mó ná aon chathair eile sa tír.	☐

FREAGAIR 14A NÓ 14B

14A. ITHIR

Roghnaigh **trí théarma** ón mbosca roghnachais chun na bearnaí sa sliocht thíos a líonadh..

Bosca Roghnachais
Láisteadh; Miocrorgánaigh; Húmas; Cáithníní Mianraí; Podsail; Cruachisil

"Cabhraíonn dianscaoileadh bruscar plandaí ina _______________ chun an talamh a leasú. Féadann próisis mar an ________________________ damáiste a dhéanamh don ithirthorthúlacht toisc go sileann na cothaithigh síos faoi bhun de réimse fréamhacha na bplandaí. Is cineál ithreach iad _____________ a fhaightear de ghnáth i limistéir thaise in ardchríocha na hÉireann.

NÓ

14B. ITHIR

Taispeántar comhshuíomh na hithreach sa bharra-chairt roinnte seo.

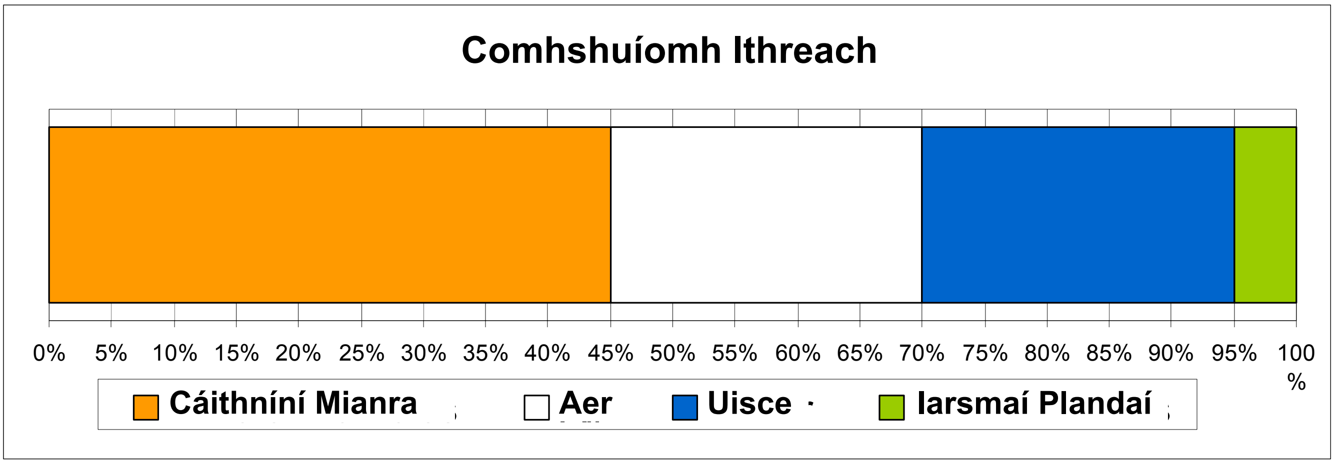

Bain úsáid as an eolas ar an mbarra-chairt roinnte thuas agus cuir lipéid ar an bpíchairt.

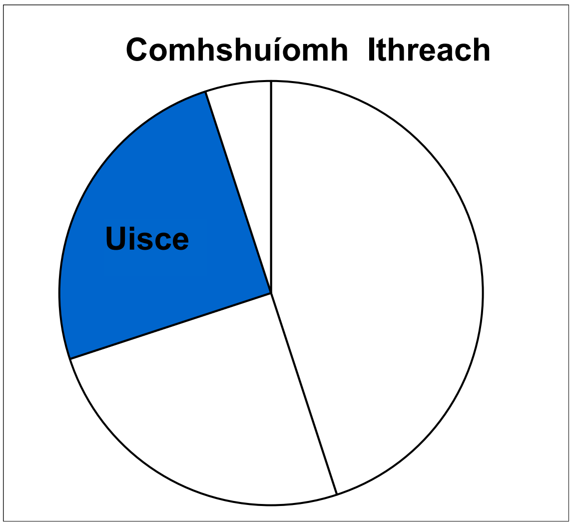

FREAGAIR 15A NÓ 15B

15A TIMTHRIALL AN UISCE

Déan staidéar ar an léaráid seo de thimthriall an uisce.

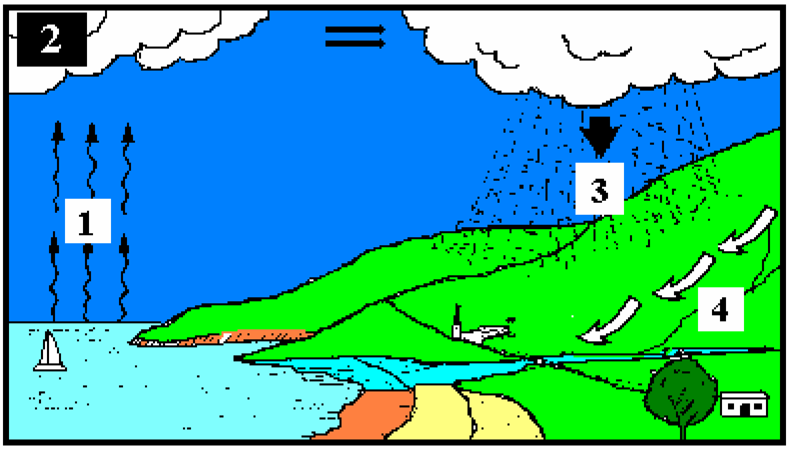

Sna boscaí a thugtar, meaitseáil **gach** ceann de na huimhreacha **1** go **4** sa léaráid leis an litir chuí phéire i gColún X. Tá péire amháin déanta duit.

	Colún X
A	Frasaíocht
B	Comhdhlúthú
C	Rith chun srutha agus Sú
D	Galú

X	Uimhir
A	
B	2
C	
D	

NÓ

15B CINEÁLACHA BÁISTÍ

Déan staidéar ar an léaráid thíos.

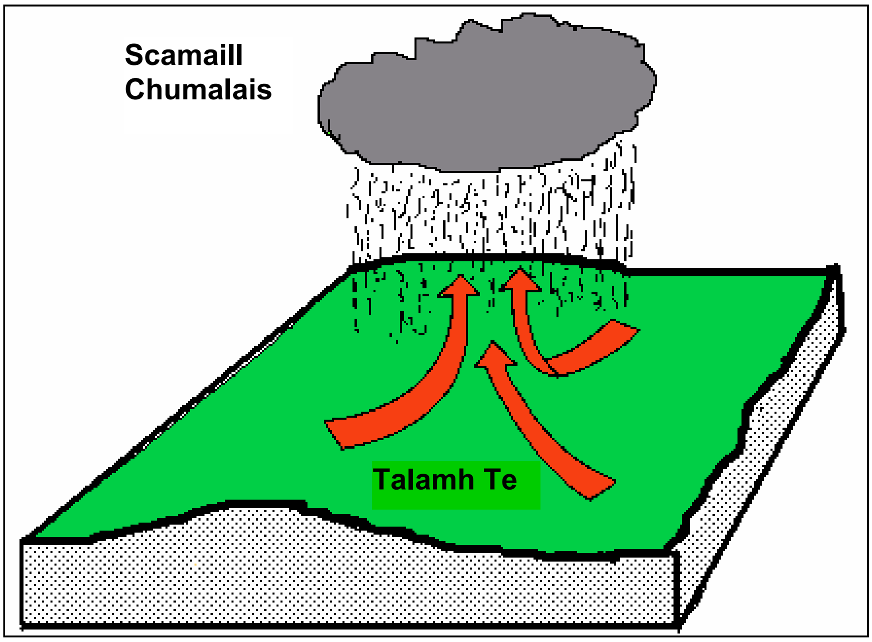

Taispeánann an léaráid
Cuir tic (✓)sa bhosca cuí.

Báisteach Rilífe	☐
Báisteach Chomhiompair	☐
Báisteach Chioclóin / Fhrontach	☐

16. AN TRÍÚ DOMHAN

Scrúdaigh an t-eolas a thugtar faoin Tríú Domhan.

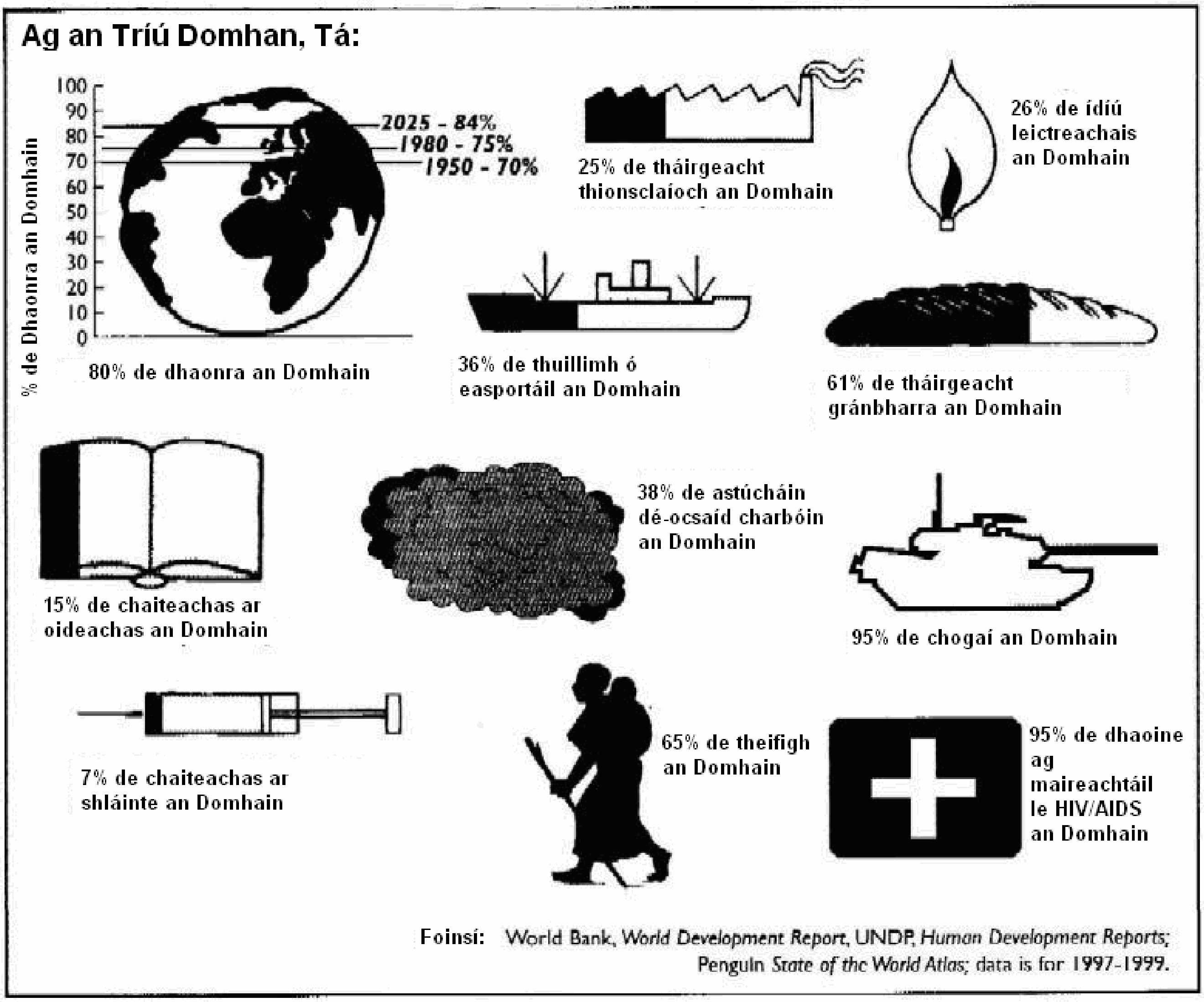

Léigh na ráitis thíos. Níl na ráitis go léir fíor.
Cuir tic (√) a chur sa bhosca cuí le cur in iúl cé na ráitis atá fíor.

1. Tá níos mó ná trí cheathrú de phobal an domhain sa Tríú Domhan.
2. Sa Tríú Domhan a dhéantar formhór an astúcháin dé-ocsaíd charbóin sa domhan.
3. Déantar níos lú ná an deichiú cuid de chaiteachas sláinte an domhain sa Tríú Domhan.
4. Sa Tríú Domhan a fhástar an chuid is mo de tháirgeacht arbhair an domhain.
5. Sa Tríú Domhan a dhéantar 36% de tháirgeacht thionsclaíoch an domhain.

Is iad na ráitis atá fíor ná

1, 2, 3 ☐

2, 3, 4 ☐

1, 3, 4 ☐

3, 4, 5 ☐

17. OCRAS AGUS FLÚIRSE

Taispeánann an léarscáil an mheán-iontógáil calraí sa lá i dtíortha éagsúla.

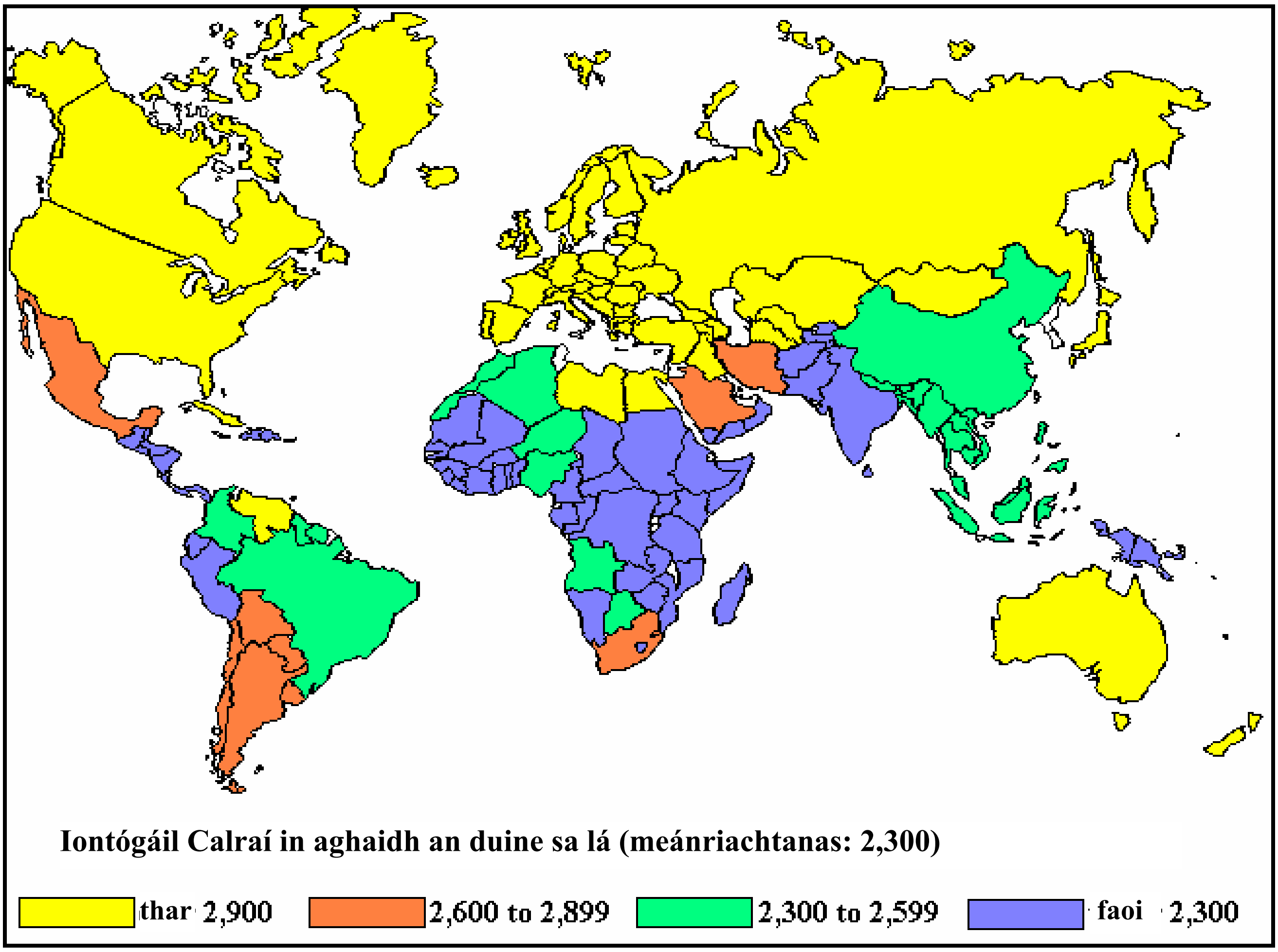

Scríobh an iontógáil calraí in aghaidh an duine sa lá i n**gach** ceann de na tíortha seo a leanas:

In Éirinn ________________________________

Sa Bhrasaíl ______________________________

I Mailí ____

18. AN tSUIRBHÉIREACHT ORDANÁIS - FÁNAÍ

Sna boscaí a thugtar, meaitseáil **gach** litir i gColún X leis an uimhir chuí i gColún Y.
Tá péire amháin déanta duit.

Colún X	
A	
B	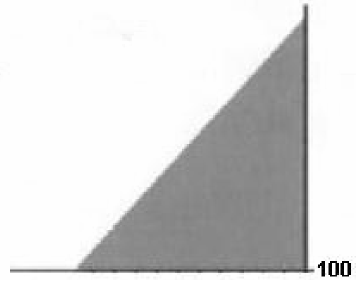
C	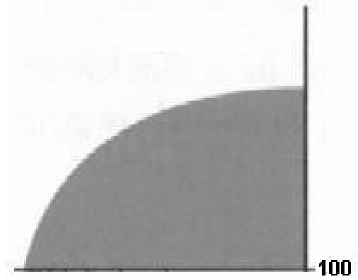
D	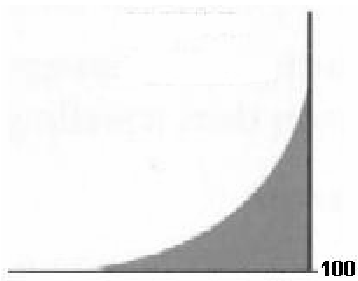

Colún Y	
1	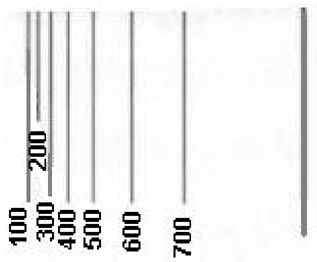
2	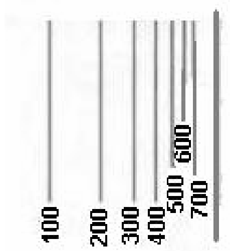
3	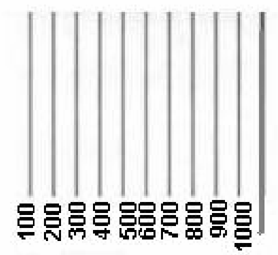
4	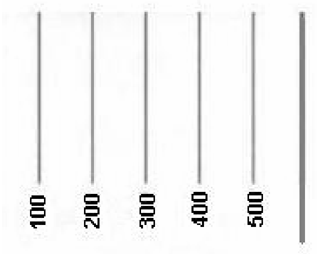

X	Y
A	
B	3
C	
D	

19. AN tSUIRBHÉIREACHT ORDANÁIS – TAGAIRTÍ EANGAÍ

Déan staidéar ar an léarscáil SUIRBHÉIREACHT ORDANÁIS a thugtar.

Sna boscaí a thugtar, meaitseáil **gach** litir i gColún X leis an litir chuí i gColún Y.
Tá péire amháin déanta duit.

Colún X	
A	V 957 856
B	V 933 927
C	V 959 908
D	V 908 923

Colún Y	
1	Ardeaglais
2	Oileán an Diabhail
3	Láithreán Carbhán
4	Amharcphointe

X	Y
A	2
B	
C	
D	

20. AN tSUIRBHÉIREACHT ORDANÁIS – ACHAR

Scrúdaigh an léarscáil SUIRBHÉIREACHT ORDANÁIS a thugtar leis an scrúdú seo.

Tá tuairim is an t-achar seo a leanas i Loch Léin agus i Loch Mhucrois le chéile:
Cuir tic (✓)sa bhosca cuí.

14 chiliméadar chearnacha ☐

19 gciliméadar chearnacha ☐

22 ciliméadar cearnach ☐

25 ciliméadar cearnach ☐

Leathanach Bán